

ระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
INFORMATION SYSTEMS AND KNOWLEDGE MANAGEMENT IN SCHOOLS
UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สุนิดา สุบินยัง¹
สำเริง อ่อนสัมพันธุ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 2) การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของโอเบรอนและ มารากัส (O'Brien and Marakas) ในเรื่องระบบสารสนเทศและนำแนวทางการจัดการความรู้ของบุญดี บุญญากิจ และคณะ โดยกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยคือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 126 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้ทำหน้าที่งานสารสนเทศ และครูสอนคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสิ้น จำนวน 378 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศ การเก็บสำรองข้อมูล ปัจจัยนำเข้าของข้อมูล ผลลัพธ์ของสารสนเทศ การควบคุมระบบปฏิบัติการ และทรัพยากรสารสนเทศ ตามลำดับ 2) การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเรียนรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การค้นหาความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ตามลำดับ และ 3) ระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The purposes of this research were explored 1) information systems in Schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1 2) knowledge management in Schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1 and 3) information systems and knowledge management in Schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample used in this research were 126 schools in Schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1. The respondents were three academic teachers; the teachers work in on information system and computer teacher, the total was 378 persons. The statistic used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product – moment correlation coefficient.

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

²อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The findings of research revealed that:

1. Information systems in Schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, as a whole and as an individual, aspect were at the high level, ranking from the highest to the lowest mean; processing data into information, storage of data resource, input of data resources, output of information products, control of system performance and information system resources.

2. Knowledge management in Schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, as a whole aspect were at the high level. When considering in individual, it were found that three sides were at the high level, ranking from the highest to the lowest mean; learning, knowledge creation and acquisition and knowledge access and four sides were at the medium level, ranking from the highest to the lowest mean; knowledge identification, knowledge codification and refinement, knowledge organization and knowledge sharing.

3. Information systems was related knowledge management in schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, at .05 level of significance.

บทนำ

ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง จากการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ สร้างความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในด้าน โอกาสและภัยคุกคาม จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคต โดยจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ การพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาผสมผสานร่วมกับจุดแข็งในสังคมไทย

ปัญหาการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เห็นความสำคัญของระบบสารสนเทศ จึงได้ส่งเสริม

การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดโดยได้มีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศในโรงเรียนพบปัญหาคือโรงเรียนในสังกัดไม่สามารถดำเนินการเรื่องเครือข่ายระบบสารสนเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจาก เครื่องคอมพิวเตอร์มีสมรรถนะต่ำและไม่เพียงพอในการรวบรวมงานต่างๆ เป็นไปอย่างล่าช้า สาเหตุมาจากในแต่ละงานไม่มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำให้การส่งผลมีความล่าช้ากว่าความเป็นจริง ส่วนในเรื่องปัญหาด้านบุคลากรนั้นส่วนมากเป็นเรื่องของการขาดบุคลากรที่มีความชำนาญและทักษะในระบบสารสนเทศ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในระบบสารสนเทศภายในองค์กรได้ รวมทั้งไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรเท่าที่ควร ซึ่งส่วนมากบุคลากรในโรงเรียนจะเป็นผู้ใช้สารสนเทศมากกว่าเป็นผู้ดูแลระบบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ โดยตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน สามารถนำมาวิเคราะห์ปัญหาและค้นหาวิธีการช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งพัฒนาโปรแกรมสารสนเทศออนไลน์ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในด้านการจัดการความรู้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ โดยมอบหมายให้สถานศึกษาดำเนินการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษา ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการความรู้ให้แก่ครูแกนนำ

การจัดการความรู้ขึ้น แต่สภาพการดำเนินการไม่เป็นระบบ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสถานศึกษาไม่มีการนำความรู้ที่มีอยู่เดิม ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในองค์กรมาจัดสรรให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งบุคลากรภายในองค์กรไม่สามารถเข้าถึงความรู้ได้รวดเร็ว ไม่มีการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ในการนำมาใช้ประโยชน์ ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและปรับปรุงองค์กร จึงไม่เกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้บรรลุตามมาตรฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
2. เพื่อทราบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

วิธีการวิจัย

แผนแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง (The one shot , non-experimental case study design)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอน ช่วงชั้นที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 185 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เกรจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตามซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพ ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับระบบสารสนเทศในสถานศึกษา (Xtot) ตามแนวคิดของโอเบรอนและมารากัส (O'Brien and Marakas) ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยนำเข้าของข้อมูล (X1) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์อื่นๆ ที่ต้องจัดเก็บและเตรียมไว้สำหรับเข้าสู่กระบวนการ ได้แก่ นโยบายด้านข้อมูลสารสนเทศเป็นการกำหนดทิศทางทางการดำเนินการ ขอบเขตแนวปฏิบัติ และระดับเป้าหมาย ขอบเขตข้อมูลเป็นการกำหนดประเภทและรายละเอียดของข้อมูลรวมทั้งวิธีการ แหล่งข้อมูลเป็นการกำหนดแหล่งที่มาของข้อมูล ทรัพยากรเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ข้อมูลเป็นข้อมูลดิบ

2.2 การประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศ (X2) เป็นกิจกรรมกระบวนการจัดทำข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ เช่น การคำนวณ การเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ และการสรุปกิจกรรมเหล่านี้จัดกระทำวิเคราะห์และจัดการข้อมูลเพื่อเปลี่ยนแปลงให้เป็นสารสนเทศสำหรับการใช้งาน คุณภาพของข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในระบบ ซึ่งต้องมีการดูแลโดยกระบวนการที่ถูกต้องและต่อเนื่องปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

2.3 ผลลัพธ์ของสารสนเทศ (X3) คือ สารสนเทศในรูปแบบที่แตกต่างกันสำหรับการใช้งาน เป้าหมายของระบบสารสนเทศเป็นผลผลิตของสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับผู้ใช้ได้แก่ ข้อความ รายงาน แบบฟอร์ม กราฟ แผนภูมิ รูปภาพ ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในรูปแบบของวิดีโอ ภาพเคลื่อนไหวเสียง เหมือนกับเรากำลังทำงานในองค์กรและอาศัยในสังคม

2.4 การเก็บสำรองข้อมูล (X4) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของระบบสารสนเทศซึ่งเป็นกิจกรรมของระบบที่ข้อมูลและสารสนเทศถูกเก็บไว้สำหรับการใช้งานในภายหลัง โดยอาจจะสำรองไว้ในแผ่นดิสเก็ตต์ หรือเทปแม่เหล็ก โดยซอฟต์แวร์จะเป็นตัวจัดการข้อมูลเหล่านี้

2.5 การควบคุมระบบปฏิบัติการ (X5) เป็นกิจกรรมของระบบที่มีความสำคัญ ทำให้เกิดข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ของสารสนเทศ การเก็บสำรองข้อมูล ข้อมูลย้อนกลับนี้ต้องตรวจสอบติดตามและประเมินเพื่อการตัดสินใจ ถ้าระบบแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบต้องปรับผลผลิตของสารสนเทศให้เหมาะสมกับผู้ใช้งาน

2.6 ทรัพยากรสารสนเทศ (X6) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ คน ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ข้อมูลและเครือข่าย

2.6.1 คน ได้แก่ ผู้ดูแลระบบและผู้ใช้ เป็น
ผู้ดำเนินการในการทำงานทั้งหมด

2.6.2 ฮาร์ดแวร์ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์
และอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องพิมพ์ จอภาพ คีย์บอร์ด

2.6.3 ซอฟต์แวร์ คือ ชุดคำสั่งที่เรียงเป็น
ลำดับขั้นตอนถูกสร้างขึ้นเพื่อสั่งให้คอมพิวเตอร์ทำงานตามต้องการ

2.6.4 ข้อมูล ได้แก่ ตัวเลข ตัวหนังสือ รูปภาพ
สัญลักษณ์ และเสียง

2.6.5 เครือข่าย คือ ระบบสื่อสาร และอุปกรณ์
ที่ช่วยให้เราสามารถส่งข้อมูลจากคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งไปถึง
คอมพิวเตอร์ที่อยู่ห่างไกลออกไปได้ ได้แก่ ระบบเครือข่าย
ท้องถิ่น (Local Area Network : LAN) ระบบเครือข่ายระหว่าง
เมือง (Metropolitan Area Network: MAN) ระบบเครือข่าย
แบบทางไกล (Wide Area Network : WAN)

3. ตัวแปรตามเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้
ในสถานศึกษา (Ytot) ตามแนวคิดของบุญดี บุญญากิจ และคณะ
ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การค้นหาความรู้ (Y1) เป็นการค้นหาว่าองค์กร
มีความรู้อะไรบ้าง ในรูปแบบใด อยู่ที่ไหน และความรู้อะไรบ้าง ที่องค์กร
จำเป็นต้องมี ทำให้องค์กรทราบว่าขาดความรู้อะไรบ้าง โดย
ทั่วไป องค์กรสามารถใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “Knowledge
Mapping” หรือการทำแผนที่ความรู้ในขั้นตอนนี้ เพื่อหาว่า
ความรู้ใดมีความสำคัญสำหรับองค์กร จัดลำดับความสำคัญของ
ความรู้เหล่านั้น เพื่อให้องค์กรวางขอบเขตของการจัดการ
ความรู้ และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และประสิทธิผล

3.2 การสร้างและแสวงหาความรู้ (Y2) เป็นการหา
วิธีการในการดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่กระจัดกระจาย
ไม่เป็นที่มารวมไว้เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับ
ความต้องการของผู้ใช้ องค์กรอาจสร้างความรู้ดังกล่าวจาก
ความรู้เดิมที่มีอยู่ก็ได้หรือนำความรู้จากภายนอกองค์กรมาได้
หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้คือ การกำหนดเนื้อหาของความรู้
ที่ต้องการและการดึงจับความรู้ดังกล่าวให้ได้ ปัจจัยสำคัญ
ที่จะทำให้ขั้นตอนนี้ประสบความสำเร็จคือบรรยากาศและวัฒนธรรม
ขององค์กร

3.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Y3) หมายถึง
การจัดทำสารบัญ และจัดเก็บความรู้ประเภทต่างๆ เพื่อให้การเก็บ
รวบรวม การค้นหา การนำมาใช้ทำได้ง่ายและรวดเร็ว สามารถ
เข้าถึงแหล่งความรู้ได้โดยง่าย

3.4 การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ (Y4)
เป็นขั้นตอนการปรับปรุง และประมวลผลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบ

และภาษาที่เข้าใจ และใช้ได้ง่าย เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้ง
องค์กร สอดคล้องและตรงตามความต้องการของผู้ใช้

3.5 การเข้าถึงความรู้ (Y5) เป็นความรู้ที่ได้มานั้น
จะไร้ค่าหากไม่ถูกนำไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ได้
ดังนั้นองค์กรจะต้องมีวิธีการในการจัดเก็บและกระจายความรู้
ประเภทชัดเจน (Explicit) และความรู้ที่อยู่ภายใน (Tacit)
โดยทั่วไปการส่งหรือการกระจายความรู้ให้ผู้รับมี 2 ลักษณะ
คือ 1) การป้อนความรู้ (Push) คือการส่งข้อมูล/ความรู้ให้ผู้รับ
เช่น การส่งหนังสือเวียนแจ้งให้ทราบ 2) การให้โอกาสเลือก
ใช้ความรู้ (Pull) คือ การที่ผู้รับสามารถเลือกเก็บหรือใช้แต่
เฉพาะข้อมูล/ความรู้ที่ต้องการเท่านั้น

3.6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Y6) เป็น
ขั้นตอนในการนำความรู้ที่ได้จัดเก็บมาเผยแพร่ แบ่งปันและ
แลกเปลี่ยนกัน มี 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) การแบ่งปันความรู้ประเภท
ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) วิธีที่นิยม เช่น การจัดทำ
เป็นเอกสาร วิดีโอ ซีดี จัดทำฐานความรู้โดยนำเทคโนโลยี
สารสนเทศมาช่วย 2) การแบ่งปันความรู้ที่อยู่ภายใน (Tacit
Knowledge) สามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการ
และวัฒนธรรมองค์กร

3.7 การเรียนรู้ (Y7) คือ การเรียนรู้ของบุคลากร
และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา
และปรับปรุงองค์กร การเรียนรู้ของบุคลากรจะทำให้เกิดความรู้
ใหม่ๆ ขึ้นมาเรื่อยๆ ซึ่งจะไปเพิ่มพูนองค์ความรู้ขององค์กรที่มี
อยู่แล้วให้มากขึ้นเรื่อยๆ ความรู้นี้ก็จะถูกนำไปใช้เพื่อสร้าง
ความรู้ใหม่ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม
จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะคำถามเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ
5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert rating scale) แล้วนำแบบสอบถาม
ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
(content validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC
(Index of Item- Objective Congruence) และนำไปทดลอง
ไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่โรงเรียนใน
กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 10 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น
30 ฉบับ หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม
ที่ได้รับกลับคืนมาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)
โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่า
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.918

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มต้นดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึง ธันวาคม 2553 โดยเก็บข้อมูลจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 126 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล 378 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ (f) และร้อยละ (%)
2. การวิเคราะห์ระดับระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยวิธีการหาค่ามัธยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใช้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศ การเก็บสำรองข้อมูล ปัจจัยนำเข้าของข้อมูล ผลลัพธ์ของสารสนเทศ ด้านการควบคุมระบบปฏิบัติการ และทรัพยากรสารสนเทศ ตามลำดับ
2. การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเรียนรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การค้นหาความรู้ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ตามลำดับ

3. ระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงของระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาและผู้จัดทำสารสนเทศของสถานศึกษาไม่ว่าทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ความสำคัญต่อระบบสารสนเทศเป็นส่วนใหญ่ และคำนึงถึงประโยชน์ของสารสนเทศที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากสถานศึกษามีความต้องการจะจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้อยู่ในระดับที่ถูกต้อง และสอดคล้องตามความต้องการของหน่วยงานนั้นๆ แม้ว่าจะประสบปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการดำเนินงาน งบประมาณ และบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดระบบสารสนเทศโดยตรง แต่ทุกฝ่ายก็มีความพยายามที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีความสมบูรณ์ ระบบสารสนเทศเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการบริหาร หากสถานศึกษามีระบบสารสนเทศที่มีคุณภาพ เช่น ถูกต้อง ทันสมัย รวดเร็ว ตรงกับความต้องการ และมีความพร้อมในการนำไปใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นข้อมูลของสารสนเทศของสถานศึกษาที่มีความเที่ยงตรง ข้อมูลเป็นปัจจุบันจะช่วยให้การจัดการความรู้ในสถานศึกษาดำเนินควบคู่กันไปได้อย่างเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริต วิจิตรโชติ ได้ศึกษา การจัดระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากหน่วยงานสารสนเทศมีการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน โดยโรงเรียนมีการจัดตั้งหน่วยงานและบุคลากรเป็นผู้รับผิดชอบ

งานสารสนเทศของโรงเรียน ทั้งยังนำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในระบบสารสนเทศ ซึ่งผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศจะต้องมีความรู้และประสบการณ์เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ โดยจัดให้ระบบสารสนเทศของโรงเรียนสามารถเรียกใช้ข้อมูลหลายคนได้ในเวลาเดียวกัน รวมทั้งมีการกำหนดกฎระเบียบในการใช้ระบบป้องกันข้อมูล เพื่อให้เกิดความปลอดภัยของข้อมูล รวมทั้งต้องสามารถตรวจติดตามและประเมินผลด้านการนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในงานและกิจกรรมด้านต่างๆของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิวรัตน์ พายุหะ ได้ศึกษาระบบสารสนเทศกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่าระดับคุณภาพของระบบสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภาคุ่มท่าช้าง ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับคุณภาพของระบบสารสนเทศในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ส่วนด้านการประมวลผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจากขาดเครื่องมือที่ทันสมัยในการประมวลผล ขาดงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ใช้งานในสำนักงานมีราคาค่อนข้างสูง และแต่เดิมส่วนราชการได้จัดหามาใช้ในงานพิมพ์เอกสารเท่านั้นทำให้ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อย ไม่พิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย ด้วยเหตุนี้ทำให้การประมวลผลมีความล่าช้า ไม่ถูกต้องและเสียเวลาในการประมวลผล

2. การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเรียนรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การค้นหาความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการความรู้เป็นนโยบายสำคัญที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ส่งเสริม โดยผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ใช้เครือข่าย การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการจัดการความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยได้มีการสนับสนุน ส่งเสริม และอบรมเกี่ยวกับ

การจัดการความรู้ให้กับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ขับเคลื่อนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเขตพื้นที่ จากการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการความรู้ จึงทำให้การจัดการความรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า การเรียนรู้ เป็นการจัดการความรู้ที่บุคลากรทุกคนต้องปฏิบัติอยู่ทุกวันไม่ว่าจะเป็นการได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร สิ่งพิมพ์วิชาการ การบริโภคสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น วิทยุ ทีวี ไลน์ และแอปพลิเคชัน การได้รับความรู้จากอินเทอร์เน็ต การเข้าร่วมอบรมสัมมนา รวมทั้งการปฏิบัติงาน หรือการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาร์ควาร์ดท์ (Marquardt) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการความรู้ไว้ 4 ประการ คือ 1) การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) เป็นการแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งภายในองค์กร การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการลงมือปฏิบัติจากแหล่งภายนอก การร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อสร้างพันธมิตร 2) การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานในองค์กรนั้น บุคคลให้ความรู้ที่ตนมีอยู่กับผู้อื่น 3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval) องค์กรต้องกำหนดสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ ควรเป็นระบบที่สามารถค้นหาและส่งมอบได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว สามารถเข้าถึงสิ่งที่ผู้ใช้ต้องการ 4) การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer and Utilization) มีการกระจายและถ่ายทอดไปอย่างรวดเร็วและเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร เช่น การบันทึก การรายงาน

สำหรับการจัดการความรู้ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ จากผลการวิจัยพบว่ามีความคล้ายคลึงกันทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากโรงเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ส่วนใหญ่ทำการปรับปรุงความรู้ที่มีอยู่ให้ตรงกับความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียนมีการนำความรู้มาจัดทำรูปแบบตามมาตรฐานที่กำหนด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราพร ชายสวัสดิ์ ได้ศึกษาการจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อขั้นตอนการจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้และด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

3. จากการวิจัย พบว่า ระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบสารสนเทศมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระบบสารสนเทศด้านการควบคุมระบบปฏิบัติการกับการจัดการความรู้ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้มีความสัมพันธ์กันมากกว่าทุกด้าน ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาบุคลากร พัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถใช้งานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมเพียงพอและมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิลาสินี ชุมพะชา พบว่า ระบบการบริหารข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลภูมิภาควัดวันตก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าแต่ละโรงเรียนให้ความสำคัญกับระบบการบริหารข้อมูลสารสนเทศเป็นอย่างมาก แต่ในทางตรงกันข้ามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า ผลลัพธ์ของสารสนเทศกับการประมวลและกลั่นกรองมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกคู่กับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีเครื่องมือในการสร้างและแสวงหาความรู้ โดยดึงเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เข้ามาช่วยในการสร้างความรู้และแสวงหาความรู้ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ยังให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนที่ขาดแคลนและอยู่ห่างไกลให้ได้รับเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในรูปของระบบเครือข่ายโดยใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์เป็นตัวเชื่อมโยง เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับ มาร์ควอดท์ (Marquardt) กล่าวว่า กระบวนการและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น จะช่วยทำให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุด เทคโนโลยีสารสนเทศจะเข้ามามีส่วนสำคัญในขั้นตอนการค้นหา

รวบรวม จัดเก็บ และเข้าถึงความรู้โดยเป็นช่องทางที่เพิ่มเติมขึ้นมา ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับองค์กรขนาดใหญ่ที่มีสาขากระจายอยู่ต่างสถานที่กันหรือองค์กรที่มีสภาพการทำงานที่ไม่เอื้อให้บุคลากรได้มาพบปะกัน เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้องค์กรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ประเภท explicit ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศแต่ละด้าน กับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาไม่มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดฝึกอบรมความรู้ และทักษะด้านระบบสารสนเทศให้กับบุคลากรทุกระดับให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้ง ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้กันทางอินเทอร์เน็ต หรือนำความรู้ที่ได้เผยแพร่สู่ภายนอกโดยผ่านทางสื่อต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร จงสมจิตต์ ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า การจัดการความรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความรู้ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เป็นเช่นนี้เพราะการแลกเปลี่ยนทางอินเทอร์เน็ตนั้น ต้องใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งบุคลากรอาจไม่สะดวกและใช้ไม่ได้ไม่คล่อง

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ในแต่ละด้าน กับระบบสารสนเทศด้านการควบคุมระบบปฏิบัติการมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เนื่องจากเมื่อเรทราพบว่าสถานศึกษามีความรู้อะไรบ้าง รูปแบบใด อยู่ที่ไหน และความรู้จะอยู่ที่สถานศึกษาจำเป็นต้องมีแล้ว ก็ต้องหาวิธีการในการดึงความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่อาจอยู่กระจายอยู่ไม่เป็นที่มารวมไว้เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และกระบวนการหรือวิธีการจัดการกับสารสนเทศที่มีอยู่ในสื่อที่มองเห็นได้ และที่อยู่ในตัวบุคคล สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ในรูปของข้อมูลและสารสนเทศเป็นเอกสาร รูปภาพ โดยใช้วิธีสังเกต สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถามและการทดสอบการบันทึกเหตุการณ์ ภาพถ่าย ถ่ายสำเนา รวมทั้งการจัดการความรู้สำหรับการใช้งานภายหลังไว้ใน CD, MP3, Harddisk External, USB flash drive และอื่นๆ โดยใช้ซอฟต์แวร์เป็นตัวจัดการและสำรองไว้ในฐานข้อมูลของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาน้ำทิพย์ วิภาวิน ได้นำเสนอว่ากระบวนการ

ของการจัดการความรู้ ดังนี้ 1) การจัดหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ (Knowledge acquisition) การจัดหาความรู้เป็นขั้นตอนของการพัฒนาและสร้างความรู้ใหม่ 2) การแบ่งปันความรู้ (Knowledge sharing) เป็นการใช้ความรู้ร่วมกันในองค์กร มี 4 ระดับ ได้แก่ เป็นความรู้เชิงข้อเท็จจริง (Know what) เป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับโลกของความเป็นจริง (Know how) เป็นความรู้เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ (Know why) เป็นความรู้ในเชิงความคิดสร้างสรรค์ริเริ่มที่ต้องการแก้ไขปัญหาและทำให้ดีขึ้น (Care why) 3) การใช้หรือเผยแพร่ความรู้ (Knowledge utilization) เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ และทำให้การดำเนินงานไม่ผิดพลาดซ้ำซ้อน

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้แต่ละด้านกับระบบสารสนเทศ ด้านการประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศมีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจาก เมื่อมีการจัดการความรู้โดยรวบรวมจัดเก็บในรูปแบบของข้อมูลอย่างเป็นระบบแล้วไม่มีการประมวลผลข้อมูลเพื่อนำมาใช้งานต่างๆที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสถานศึกษามีคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ช่วยในการเรียกใช้และการนำเสนอข้อมูลไม่เพียงพอและทันสมัยต่อการปรับปรุงข้อมูลให้ได้สารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน จึงไม่สามารถนำความรู้ที่มีอยู่กำหนดเป็นมาตรฐานเดียวกันและนำมาใช้งานได้ตรงตามความต้องการของบุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมสามัญศึกษา ที่กล่าวว่า ระบบสารสนเทศก็คือ ระบบการเก็บและการจัดกระทำข้อมูล เพื่อให้เป็นสารสนเทศประกอบการบริหารและการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบการวิจัย การอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในการจัดระบบสารสนเทศผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้เข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องที่รับผิดชอบ พัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถใช้งานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมเพียงพอและมีคุณภาพเป็นปัจจุบันทันต่อการเรียกใช้ของครู บุคลากรและผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสิ่งหนึ่งที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องก็คือการตรวจติดตามและประเมินผลด้านการนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในงานและกิจกรรมด้านต่างๆของสถานศึกษา ทั้งนี้

สถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรสารสนเทศ เพราะเป็นผู้ควบคุมดูแลระบบสารสนเทศให้การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2. จากการศึกษาวิจัยพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและอบรมเกี่ยวกับการจัดการความรู้ให้กับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ขับเคลื่อนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเขต โดยผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้ใช้เครือข่าย การวิจัยและพัฒนาในการจัดการความรู้ ทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ทำให้บุคลากรครูสามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปได้อย่างสะดวก รวดเร็วและง่ายต่อการใช้งาน รวมทั้งสื่อทัศนศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ จากการเข้าร่วมอบรมสัมมนา การแลกเปลี่ยนสนทนากับผู้ที่มีความรู้ หรือการปฏิบัติงานของตนเอง

3. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ระบบสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระบบสารสนเทศมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกคู่กับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 แสดงให้เห็นว่า ระบบสารสนเทศมีมากเท่าใดการจัดการความรู้ในสถานศึกษาก็จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ในลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการจัดการความรู้โดยเน้นการทำงานที่เป็นระบบ มีขั้นตอนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา และหน่วยเหนือ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามความเหมาะสมของแต่ละบริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับระบบสารสนเทศกับงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้กับงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

เอกสารที่อ้างอิง

- จิราพร ชายสวัสดิ์. “การจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. การจัดการความรู้กับคลังความรู้. กรุงเทพฯ : เอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, 2547.
- บังอร จงสมจิตต์. “คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.
- บุญดี บุญญากิจ และคณะ. การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, 2549.
- ศิวรัตน์ พายุหะ. “ระบบสารสนเทศกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.
- สรีด วิจิตรโชติ. “การจัดระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- Alter, Steven. **The information systems : Foundation of e – business.** 4th ed. Upper Saddle River, NJ : Pearson Education, Inc., 2002.
- Brien, Jame A., and Marakas M. **Management Information Systems.** 7th ed. Boston : McGraw-Hill Companies, Inc., 2006.
- Cronbach, L.J. **Essentials of Psychological Testing.** 3rd ed. New York : Harper & Row, 1970.
- Laudon, Kenneth C., and Jane P. Laudon. **Management Information Systems : Organization and Technology in the Networked Enterprise.** 6th ed. New Jersey : Prentice Hall, 2000.
- Likert, Rensis. **The Human Organization.** New York : McGraw-Hill, Inc., 1967.
- Marquardt, Michael J. **Building the Learning Organization.** New York : McGraw-Hill, 1996.

